

การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรีโดยใช้รูปแบบซีป

EVALUATION OF SELF SUFFICIENCY ECONOMY PHLOROPHY MOBILIGATION PROJECT IN EDUCATIONAL INSTLUTIONS UNDER KANCHANABURI MUNIEPALITY USING CIPP MODEL

พิชญ์วัชร์ บุญเรืองรอด

นักศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,

Pitchawat Boonrangrod

Program in Educational Research and Evaluation Master of Education Kanchanaburi Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซีป (CIPP Model) และเพื่อหาแบบปฏิบัติที่ดี (best practice) ของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 853 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

1. ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ บุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีจำนวนเพียงพอ โดยกิจกรรมของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ด้านกระบวนการ พบว่า มีการวางแผนดำเนินการที่ชัดเจน บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานครบทุกกิจกรรม มีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต ประกอบด้วยการประเมิน 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านผลการดำเนินงาน พบว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการชื่นชมความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4.2 ด้านผลกระทบ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เนื่องจากบุคลากรในแต่ละฝ่ายได้รับผลประโยชน์จากโครงการสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตอนที่ 2 การปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

โรงเรียนที่ดีหรือเป็นเลิศ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ๓ (บ้านบ่อ)

1. ด้านบริบท พบว่า บุคลากรของโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า จุดเด่นของโรงเรียนมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

3. ด้านกระบวนการ พบว่า โครงการจะดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4. ด้านผลผลิต แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

- 4.1 ด้านผลการดำเนินงาน พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญ เต็มใจเข้าร่วมและปฏิบัติตามกิจกรรมของโครงการเพิ่มมากขึ้น
- 4.2 ด้านผลกระทบ พบว่า ชุมชนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการดำเนินการกิจกรรมตามโครงการ

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ
โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี
รูปแบบชิป

ABSTRACT

This research aimed to evaluate the mobilization project of the Sufficiency Economy Philosophy in schools by applying the CIPP model and to find a good the project among 853 subjects. The research instruments were questionnaires and interviews. The statistics used in the analysis were mean, standard deviation. and content analysis The research results revealed that:

Part 1: An evaluation of the project

1. On the context, it was found that the objectives corresponded to the policy of the office of Basic Education Commission and schools, in accordance with the state of school problems, with the mean at a high level.

2. On the input, it indicated that the enough personnel in charge of the project were appointed by schools. They were knowledgeable and understanding. , with the mean at a high level.

3. On the process, it revealed that schools followed the set operation plan. The plan implementation was clear and related to personnel participated in setting the plan for all activities based on the scheduled time. The mean was at a high level.

4. On the product, it was found that there was an evaluation of 2 aspects as follows:

4.1 On the output, it was found that the activities encouraged knowledge and the developed the students, with the mean at a high level.

4.2 On the impact, it indicated that it was obviously different . Personnel in each faction wade use of the sufficiency economic principle, to lead then life their life.

Part 2: The best practice of the project

It was discovered that Teassban 3 School was the school with best practice of this project.

1. On the context, it revealed that school personnel and related people recognized the importance of the project and were determined to accomplish the project.

2. On the input, the school had its prominent point to give cherished possession for personnel in school for the successful output.

3. On the process, it indicated that all activities were carried out according to the plan systematically, supervision, follow-up, and evaluation .

4. On the product divided into 2 aspects as follows :

4.1 On the output, it showed that students gave more importance and contented and attended the activities of the project more.

4.2 On the impact, it pointed out that the communities accepted and recognized the importance of carrying out all activities in the project

Keywords : EVALUATION VIRTUE
PHILOSOPHY OF THE SUFFICIENCY ECONOMY
MUNICIPALITY KANCHANABURI
CIPP MODEL

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 79 บัญญัติว่า รัฐต้องสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และมาตรา 80 บัญญัติว่า รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริม และสนับสนุน ให้ความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึกค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป., หน้า 3) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 1 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ม.ป.ป., หน้า 3) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้น ในทุกระดับอันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป., หน้า 4) เนื่องจากปัญหาความเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม วิถีประชาธิปไตยความแตกแยก การขาดความสามัคคีขาดความสมานฉันท์ สังคมเต็มไปด้วย

ผู้คนเก่งแต่ไร้คุณธรรม มีการทุจริต คอร์รัปชัน บ้านเมืองเกิดวิกฤตแทบล่มสลาย สังคมทุกวงการเต็มไปด้วยผู้คนที่แก่งแย่ง แข่งขัน เพื่อความสุขความสำเร็จของตนขาดความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเมตตาต่อกัน ทั้งผู้คนรอบข้างและเพิ่มขีด การบริโภคจนกระทั่งได้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไม่ตระหนัก ในขณะที่คุณภาพชีวิตของผู้คนกลับอยู่ในสภาพที่ไม่มั่นคงอ่อนไหวและเปราะบางเพราะไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งร่างกายและจิตใจ รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดนโยบายคุณธรรมนำความรู้และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่ระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นคนรุ่นใหม่ที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรมและดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียงต่อไป

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้อาจจะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และให้มีความรู้ที่เหมาะสม

ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ซึ่งนโยบายคุณธรรมนำความรู้และการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติเป็นเรื่องเดียวกันที่ไม่สามารถจะคิดแยกส่วนจากกันได้ การรู้จักพอเพียงเกิดขึ้นเพราะเข้าใจหลักของธรรมชาติ ยอมรับกฎของธรรมชาติ กฎแห่งไตรลักษณ์ สามารถละวางความเห็นแก่ตัวของตนเพราะรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ อยู่ภายใต้กฎของธรรมชาติ องค์ประกอบทุกภาคส่วนของธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเสียสมดุลย่อมจะทำให้ส่วนอื่นๆ หรือเกือบทุกส่วนเสียสมดุลตามไปด้วยปัญหาที่ไม่ว่าใครจะสร้างขึ้นย่อมมีผลกระทบต่อทุกคนและจะย้อนกลับมามีผลร้ายต่อผู้สร้างเอง จึงควรแสดงออกต่อเพื่อนมนุษย์ต่อโลกที่เหมาะสม ไม่เบียดเบียนล่วงล้ำหรือสร้างความทุกข์ ความไม่สมดุลให้เกิดขึ้นกับสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะเป็เพื่อนมนุษย์สัตว์ พืช ดิน น้ำ ความพอเพียงเป็นคุณธรรม ที่น่ายกย่องก่อให้เกิดประโยชน์สุขทั้งส่วนตนและส่วนรวม (เศรษฐกิจพอเพียงกับ การพัฒนาคนและหนทางข้างหน้า, ม.ป.ป., หน้า 5-6)

การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาตามรูปแบบของชิป เป็นการประเมินเพื่อให้เกิดความครอบคลุมในทุกๆ ด้าน โดยกำหนดรอบการประเมินตามรูปแบบการประเมิน CIPP Model ทั้ง 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านบริบท (Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และด้านผลผลิต(Product Evaluation) นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน คือการตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) จากข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการประเมินแบบ CIPP Model ทั้ง 4 ประการและประเภทของการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ การประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากซึ่งจุดมุ่งหมายของการประเมินผล

โครงการ คือ เพื่อสนับสนุนหรือยกเลิ กเพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการเพื่อปรับปรุงงานเพื่อศึกษาทางเลือกเพื่อขยายผล และรูปแบบการประเมิน CIPP Model ได้รับการยอมรับว่าเป็นรูปแบบการประเมินที่สามารถประเมินได้ครอบคลุมมากที่สุด ซึ่งผู้ประเมินได้นำมาใช้ในการประเมินโครงการในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่มีคุณภาพเหมาะสมอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การประเมินตามรูปแบบ CIPP Model จะสามารถสะท้อนผลการประเมินครบทุกด้าน ถือเป็น การพัฒนาองค์รวมให้ทุกคนเกิดความตระหนักใฝ่รู้และกระตือรือร้นพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งบ่มเพาะความรู้และคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน มีหลักเกณฑ์เป็นระบบที่น่าเชื่อถือได้ มีการวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์และมีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองชิป (CIPP Model)
2. เพื่อหาแบบปฏิบัติที่ดี (Best practice) ของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยเชิงประเมินครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (evaluation research) โดยประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองชิป (CIPP Model) มีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

เนื้อหา

การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองชิป (CIPP Model) การประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1.1 การประเมินด้านบริบท (context evaluation) ได้แก่ นโยบายของโรงเรียน วัตถุประสงค์ของโครงการ ความต้องการ ความจำเป็นและความคาดหวังต่อโครงการ ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา

1.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (input evaluation) ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และ รูปแบบของกิจกรรมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาเป็นเลิศสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พอเพียงในสถานศึกษา การนิเทศ ติดตามผลการประเมิน และ ปรับปรุงแก้ไข

1.3 การประเมินด้านกระบวนการ (process evaluation) ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงานตามกิจกรรม ของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจ

1.4 การประเมินด้านผลการดำเนินโครงการ (product evaluation) ประกอบด้วย การประเมิน 2 ด้าน ดังนี้

1.4.1 การประเมินผลการดำเนินโครงการ (output evaluation) ได้แก่ ผลผลิตของโครงการสถานศึกษาสามารถดำเนินการตามรูปแบบและกิจกรรม ตามโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านคุณธรรมและ จริยธรรม โดยเน้นคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ และหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.2 การประเมินผลกระทบ (impact evaluation) ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นหลังดำเนินการตามโครงการ ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ต่อนักเรียน โรงเรียน และสังคม

ตอนที่ 2 การหาแนวทางการปฏิบัติที่ดีหรือเป็น เลิศ (best practice) ของโครงการขับเคลื่อนปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

โรงเรียนเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การเกษตร ฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติ และส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กันไป กับทำโครงการด้านการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โครงการเลี้ยงปลา โครงการเลี้ยงไก่ไข่ โครงการเพาะเห็ด นางฟ้าภูฐาน โครงการตัดผม โครงการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และอื่นๆ โดยให้นักเรียนมีการปฏิบัติจริงและยังเป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้ดูงานของหน่วยงานโรงเรียน ชุมชน และ เผยแพร่ข้อมูลโครงการให้กับบุคคลภายนอก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล เมืองกาญจนบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิปป (CIPP Model) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การวิเคราะห์ประเด็นการประเมิน ตัวบ่งชี้ และ แหล่งข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ จำนวน 50 คน ครูผู้สอน จำนวน 164 คน นักเรียน จำนวน 3184 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3184 คน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการประเมินโครงการคุณธรรมนำ ความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejece & Morgan) ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 14 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 44 คน ครูผู้สอน จำนวน 113 คน นักเรียน จำนวน 341 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 341 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 853 คน

กลุ่มตัวอย่างในการหาแนวทางการปฏิบัติที่ดีหรือ เป็นเลิศ (best practice) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ การสุ่มซึ่งจัดประเภทไว้ 5 ประเภทด้วยกันเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนที่มีผลคะแนน การประเมินโครงการในตอนต้น 1 สูงที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการคุณธรรมนำความ รู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

การสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบวัดความรู้สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2. กำหนดกรอบและแนวคิดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม

4. นำเครื่องมือที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบและแก้ไขด้านเนื้อหาให้เกิดความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (construct validity) ความเหมาะสมด้านภาษาและความชัดเจนของคำถาม และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

5. นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงในขั้นที่ 4 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach)

6. นำเครื่องมือที่ได้จากขั้นที่ 5 มาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง จากนั้นจึงจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

7. นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตอนที่ 2 การหาแนวทางการปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศ ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษา 3 ลักษณะประกอบกัน คือวิธีการการสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสารข้อมูล ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เขียนแบบข้อคำถามการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามและประเด็นการสนทนาหลัก 4 ประเด็น ได้แก่ สถานภาพโดยทั่วไป ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามโครงการ กระบวนการและวิธีการดำเนินงานตามโครงการ และผลที่เกิดขึ้นโดยตรงและผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังดำเนินการตามโครงการ

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ไปยังโรงเรียนที่มีผลคะแนนการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สูงที่สุดเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของโรงเรียน

3. ติดต่อผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอนนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสัมภาษณ์ และนัดหมาย

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารการดำเนินงานของโรงเรียนตามกิจกรรมของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

5. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละข้อคำถาม ข้อมูลที่ได้จากการสนทนารวมทั้งที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยใช้หาค่า ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลสรุปการวิจัย

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ด้วยแบบจำลองชิป (CIPP Model) ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดด้านดังรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมของการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี

ที่	รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1	การประเมินด้านบริบท	3.76	0.73	มาก
2	การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า	3.71	0.75	มาก
3	การประเมินด้านกระบวนการ	3.65	0.76	มาก
4	การประเมินด้านผลผลิต	3.69	0.80	มาก
รวมเฉลี่ย		3.70	0.76	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมของการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พิจารณาเป็นรายด้าน

1. ด้านสภาพแวดล้อมและบริบทของโครงการ (context) พบว่า ของผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความเห็นว่า โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและของโรงเรียน โครงการสอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียนในปัจจุบัน และวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (input) พบว่า ของผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูประจำกลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความเห็นว่า โรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ เป็นบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีจำนวนเพียงพอ โดยกิจกรรมของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนล้วนแล้วแต่น้อมนำพระราชดำริ และเห็นผลซึ่งการปฏิบัติจากทั้งทางทฤษฎี และทั้ง ทางปฏิบัติของประโยชน์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเหมาะสมกับสังคมประเทศในยุคปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง

3. ด้านกระบวนการ (Process) พบว่า ของผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ศาสนา วัฒนธรรม นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการวางแผนดำเนินงานที่ชัดเจน บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานครบทุกกิจกรรม มีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านผลผลิต ประกอบด้วย การประเมิน 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านผลการดำเนินงาน

พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีการชื่นชมความสำเร็จ และภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วม มีความสามัคคีในหมู่คณะ

4.2 ด้านผลกระทบ

ผลการประเมินผลกระทบของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนเนื่องจากบุคลากรในแต่ละฝ่ายได้รับผลประโยชน์จากโครงการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกัน และการนำไปใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 2 การหาแบบปฏิบัติที่ดีของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

ผลการศึกษารวบรวมข้อมูลรูปแบบการดำเนินกิจกรรมตามโครงการได้ประสบความสำเร็จของโรงเรียนเทศบาล ๓ เพื่อเป็นแบบปฏิบัติที่ดี (best practice) ของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี

1. ด้านบริบท พบว่า โรงเรียน บุคลากรของโรงเรียน และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมตาม โครงการมีความตระหนักในสำคัญของโครงการและมีความตั้งใจในการปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วง

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

3. ด้านกระบวนการ พบว่า การปฏิบัติกิจกรรมตาม โครงการจะดำเนินการตามแผนที่วางไว้ มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินกิจกรรม

4. ด้านผลผลิต แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านผลการดำเนินงาน พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาโดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น

4.2 ด้านผลกระทบ พบว่า หลังดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ชุมชนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการดำเนินการกิจกรรมตามโครงการ ให้การยอมรับและมีความเชื่อมั่นในตัวบุตรหลานและสถานศึกษาแห่งนี้ ทำให้จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์กับหน่วยงานทางการศึกษา และเทศบาลเมืองกาญจนบุรีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัย และรูปแบบการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ที่ได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ นำไปประยุกต์ใช้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา

1.2 โรงเรียนควรสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรการศึกษา หรือในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้จริงของนักเรียนและบุคลากร และประชาชนในพื้นที่ชุมชนในพื้นที่ชุมชนโรงเรียน นอกเหนือจากสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.3 ผู้บริหารและครู รวมถึงบุคลากรควรมีความสม่ำเสมอในการจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาเพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องและเห็นผลเป็นรูปธรรม

1.4 นอกจากผู้ปกครองและนักเรียน ควรขยายไปสู่ครอบครัวให้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยเริ่มจากตัวผู้ปกครองเอง เพื่อเป็นต้นแบบ และสร้างรากฐานทางความคิดให้กับลูกหลาน

เอกสารอ้างอิง

- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินโครงการแนวคิดและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2546). การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพมหานคร : คอมแพคท์พริ้นท์.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2548). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.
- สุขุม มูลเมือง. (2550). เทคนิคการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : กองแผนงานสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- อุดมพร อมรรธรรม. (2537). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : แสงดาว.